

32004E0085

L 21/25

ÚRADNÝ VESTNÍK EURÓPSKEJ ÚNIE

28.1.2004

**SPOLOČNÁ POZÍCIA RADY 2004/85/SZBP
z 26. januára 2004**

o predchádzaní, riadení a riešení konfliktov v Afrike a ktorou sa zrušuje spoločná pozícia 2001/374/SZBP

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

a dobrou správou vecí verejných, kde rozvojová spolupráca zohráva strategickú úlohu pri posilňovaní kapacity na riadenie konfliktov mierovou cestou.

so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii, najmä na jej článok 15,

so zreteľom na závery Európskej rady z Kolína, Helsínk, Feiry, Nice a Program EÚ na predchádzanie násilným konfliktom,

(7) Európske spoločenstvo a jeho členské štáty uzatvorili dohodu o partnerstve so štátmi ACP v Cotonou dňa 23. júna 2000.

keďže:

(1) Zodpovednosť za predchádzanie, riadenie a riešenie konfliktov na africkom kontinente majú v prvom rade samotní Afričania.

(8) Európsky parlament prijal 30. novembra 2000 rezolúciu o účasti žien na mierovom riešení konfliktov a spoločné parlamentné zhromaždenie ACP a EÚ prijalo 21. marca 2002 rezolúciu o otázkach rovnosti pohlaví.

(2) Bezpečnostná Rada OSN nesie hlavnú zodpovednosť za udržiavanie medzinárodného mieru a bezpečnosti podľa Charty Spojených národov.

(9) Rada prijala dňa 8. decembra 2003 usmernenia o deťoch a ozbrojenom konflikte,

(3) Pri vypracovávaní rozhodnutí Bezpečnostnej rady OSN musia byť uplatňovaním článku 19 Zmluvy o Európskej únii v plnom rozsahu zabezpečené postavenie a záujmy Európskej únie.

PRIJALA TÚTO SPOLOČNÚ POZÍCIU:

Článok 1

(4) Rada prijala dňa 14. mája 2001 spoločnú pozíciu 2001/374/SZBP o predchádzaní, riadení a riešení konfliktov v Afrike ⁽¹⁾.

1. Cieľom tejto spoločnej pozície je posilnením kapacity a prostriedkov na konanie v tejto oblasti, najmä prostredníctvom zväšeného dialógu s AZ a podpory AZ a subregionálnych organizácií a iniciatív a organizácií občianskej spoločnosti, prispieť k predchádzaniu, riadeniu a riešeniu násilných konfliktov v Afrike. Pri uskutočňovaní tohto cieľa podnikne EÚ ďalšie kroky na posilnenie koordinácie medzi mnohými aktérmi, ktorí by mohli byť zainteresovaní, vrátane užšej koordinácie opatrení prijatých spoločenstvom a jeho členskými štátmi.

(5) Podporovanie mieru, bezpečnosti a stability na kontinente je jedným z cieľov Afrického zväzu (AZ) a mierové riešenie konfliktov medzi členskými štátmi je jednou zo zásad uložených v Zakladajúcom akte AZ. Predchádzanie, riadenie a riešenie konfliktov bolo predmetom dialógu s Organizáciou africkej jednoty (OAJ) a jej následníkom AZ a je zahrnuté v káhirskom vyhlásení a v akčnom pláne.

2. Po posilnení jej kapacity v oblastiach krízového riadenia a predchádzania konfliktom EÚ zlepší úzku spoluprácu s OSN a príslušnými regionálnymi a subregionálnymi organizáciami, aby dosiahla vyššie uvedený cieľ. Spolupráca s OSN v oblasti krízového riadenia by mal napredovať v súlade a ako súčasť zavádzania spoločného vyhlásenia o spolupráci medzi OSN a EÚ v krízovom riadení z 24. septembra 2003. Napriek jej záväzku voči africkému vlastníctvu by mala byť EÚ naďalej pripravená zúčastniť sa, vždy, keď to bude potrebné, krízového riadenia v Afrike s jej vlastnými schopnosťami.

(6) Existuje prepojenie medzi predchádzaním konfliktom a demokraciou, ľudskými právami, právnym štátom

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 132, 15.5.2001, s. 3.

3. EÚ vytvorí dlhodobé iniciatívy na predchádzanie konfliktom a budovanie mieru s vedomím, že pokrok v týchto oblastiach je nevyhnutným predpokladom aj pre africké štáty pre vybudovanie a udržanie kapacity na účinné zaoberanie sa s terorizmom.

4. EÚ vytvorí aktívnejší, komplexný a integrovaný prístup, ktorý bude slúžiť tiež ako spoločný akčný rámec pre jednotlivé členské štáty. V rámci tohto a na zvýšenie kapacity na rýchlu akciu bude predsedníctvo s pomocou generálneho tajomníka/vysokého splnomocnenca a Komisie pokračovať vo vypracovávaní ročného prieskumu na identifikovanie a sledovanie potenciálnych násilných konfliktov a predkladanie možných politík potrebných na zabránenie ich vzniku alebo opakovania sa.

Článok 2

Úspešné predchádzanie konfliktom sa opiera o pripravenosť konať skôr ako sa situácia zmení na násilie. Preto, pri zohľadnení potreby reagovať na existujúce krízy, sa politika EÚ zameria na predchádzanie vypuknutiu a šírenia násilných konfliktov pomocou rýchlej akcie a na predchádzanie opakovania sa násilného konfliktu. V tejto súvislosti bude konanie EÚ zahŕňať:

- predchádzanie konfliktom so snahou zamerať sa na štruktúrnejšie kľúčové príčiny, pričom usilujúc sa riešiť priame príčiny – spúšťajúce faktory – násilných konfliktov,
- krízové riadenie prostredníctvom zamerania sa na naliehavé štádiá konfliktov a podporovania úsilia na ukončenie násilia,
- budovaním mieru prostredníctvom snahy podporovať iniciatívy na potlačanie násilných konfliktov a pripraviť sa a udržať mierové riešenia takých konfliktov,
- rekonštrukciu prostredníctvom podpory hospodárskej, politickej a sociálnej obnovy štátov a spoločností zasiahnutých konfliktom a na zabránenie opätovného vystupňovania násilia a na presadzovanie udržateľného mieru.

Článok 3

S cieľom lepšie prispievať k riadeniu konfliktov, ako aj lepšie reagovať na existujúce krízy vezme EÚ do úvahy:

- vytvorenie medzinárodných právnych systémov, mechanizmov na riešenie sporov a dohody o spolupráci na regionálnej úrovni,
- budovanie inštitúcií prostredníctvom zvýšenia účinnosti africkej národnej bezpečnosti a súdnych inštitúcií vrátane protiteroristických aktivít, ako aj identifikáciou osobitnej činnosti na pomoc africkým krajinám pre zavádzanie ich záväzkov podľa existujúcich medzinárodných nástrojov vo všetkých príslušných oblastiach vrátane boja proti terorizmu a nezákonného dovozu narkotík,

- podporu ratifikácie a úplného vykonávania Rímskeho štatútu Medzinárodného súdneho dvora, čo môže zohrávať dôležitú úlohu pri formovaní štátnych inštitúcií na boj proti beztriestnosti. To zahŕňa posilnenie súdnych inštitúcií, ktoré majú v tejto súvislosti dôležitú doplňujúcu úlohu.

Článok 4

S vedomím, že AZ a africké subregionálne organizácie predstavujú hlavných aktérov pri predchádzaní, riadení a riešení konfliktov v Afrike:

1. sa EÚ snaží zvýšiť svoju podporu regionálnych dohôd a úsilia pri predchádzaní konfliktom zvýšením spoločenskej zodpovednosti posilnením právneho štátu, odborným vzdelávaním a prípravou v predchádzaní konfliktom, budovaním kapacít pre, okrem iného, politické a hospodárske analýzy, systémy včasného varovania, vyjednávacích/sprostredkovateľských schopností, zlepšením medzinárodného sankcionovania a presadzovacích mechanizmov, vytváraním mechanizmov, ktoré sa týkajú hospodárskych faktorov, ktoré podporujú konflikty, a posilnením prepojení medzi samotnými regionálnymi organizáciami, ako aj s miestnymi, štátnymi a regionálnymi neštátnymi aktérmi a ostatnými členmi medzinárodného spoločenstva. Úsilie na podporu regionálnych a subregionálnych organizácií v oblasti predchádzania konfliktom bude plne koordinované spoločenstvom a jeho členskými štátmi, tak aby boli vytvorené spoločné iniciatívy a vzájomné prepojenia, vrátane prostredníctvom spoločného plánovania tam, kde to bude vhodné;
2. je podpora AZ zo strany EÚ a spolupráca EÚ s AZ v oblasti predchádzania, riadenia a riešenia konfliktom presadzovaná s cieľom vytvoriť dlhodobé partnerstvo, najmä v rámci nadviazania na stretnutie v Káhíre.

Článok 5

Uznávajúc, že účinné predchádzanie konfliktom vyžaduje vytvorenie stratégií, ktoré umožňujú podmienky pre stabilné a predvídateľnejšie medzinárodné prostredie a komplexné a vyvážené programy pomoci a rozvojovej pomoci na zmiernenie tlakov, ktoré spôsobujú konflikt, EÚ:

- podporuje stradičnenie perspektív predchádzania konfliktom v rámci rozvojovej a obchodnej politiky spoločenstva a jej stratégie pre pridružené krajiny a regióny,
- zavedie v zodpovedajúcej miere ukazovatele konfliktu a nástroje na zistenie dosahu mieru a konfliktu v rozvojovej a obchodnej spolupráci, aby znížila riziko, že pomoc a obchod budú podporovať konflikt, a aby maximalizovala jej pozitívny dosah na budovanie mieru,

- zabezpečiť, že sa hmotné výnosy dostanú rýchle k celej populácii,
- zlepši koordináciu úsilia spoločenstva a jeho členských štátov v tejto oblasti,
- zlepši rozvojovú a obchodnú spoluprácu s regionálnymi, subregionálnymi a miestnymi aktérmi, s cieľom zabezpečiť konzistentnosť medzi iniciatívami a podporiť africké aktivity,
- koordinuje jej úsilie s medzinárodnými finančnými inštitúciami.

Článok 6

So zreteľom na posilnenie afrických schopností na činnosti na podporu mieru:

1. EÚ dlhodobo podporuje zvyšovanie afrických schopností na činnosti na podporu mieru, na regionálnej, subregionálnej a bilaterálnej úrovni, ako aj kapacitu afrických štátov prispievať k regionálnej integrácii, mieru, bezpečnosti a rozvoju. Napriek takému zvyšovaniu kapacity spoločenstvo a členské štáty ďalej zvažujú, od prípadu k prípadu, zapojenie vlastných prevádzkových prostriedkov na predchádzanie konfliktom a riadenie kríz v Afrike, v súlade so zásadami Charty OSN a v úzkej spolupráci s činnosťami OSN v regióne, čo úspešne ukázala operácia Artemis v regióne Ituri v Konžskej demokratickej republike. Také úvahy zohľadňujú rozsah schopností vytvorených v rámci schopností EÚ na riadenie kríz vrátane zapojenia civilného personálu na dlhodobjšie reakcie na budovanie mieru.
2. Členské štáty a Komisia si vymieňajú informácie o všetkých aktivitách podniknutých na podporu afrických schopností na činnosti na podporu mieru s cieľom zlepšiť koordináciu a vytvoriť vzájomné prepojenia. Tieto informácie sa zhrnú v ročnom prehodení tejto spoločnej pozície ustanovenom v článku 14.
3. Členské štáty a Komisia priradia vyššiu prioritu štátnym a regionálnym stratégiám a zisťovaniu rizika. Štátne stratégie môžu byť vytvorené s použitím normovaných ukazovateľov a s pomocou skupín expertov. Zisťovaniu rizika a štátnym stratégiám by prospelo väčšie využitie miestnych znalostí vrátane informácií od miestnych expertov vyškolených vo včasnom varovaní a zisťovaní rizika.
4. Členské štáty a Komisia sa snažia dosiahnuť lepšiu koordináciu dvojstrannej činnosti na podporu AZ a afrických subregionálnych organizácií, najmä Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov, Juhoafrického rozvojového

spoločenstva a Medzivládneho úradu pre rozvoj, Hospodárskeho spoločenstva stredoafrických štátov a Hospodárskeho a menového spoločenstva strednej Afriky, s ohľadom na africké schopnosti na podporu mierových činností.

5. Členské štáty a Komisia sa systematicky navzájom pozývajú alebo, v prípade potreby, pozývajú predsedníctvo, na účasť na cvičeniach a seminároch, ktoré organizujú s cieľom posilniť africké schopnosti na udržiavanie mieru.
6. Usiluje sa o koordináciu a výmeny, ktoré sa týkajú činností na zvyšovanie s tretími stranami, ktoré majú záujem, najmä so Spojenými štátmi, Kanadou a Japonskom, najmä v rámci politického dialógu s týmito krajinami.
7. EÚ sa snaží ďalej zlepšovať jej koordináciu s OSN a najmä s odborom činností na budovanie mieru vo všetkých činnostiach zameraných na posilnenie afrických schopností na činnosti na podporu mieru.
8. EÚ analyzuje, ako najlepšie koordinovať s členskými štátmi úsilie v oblastiach výcviku, vybavenia a cvičení. Táto analýza zohľadňuje kľúčové oblasti správy o Brahimi o mierových operáciách OSN vrátane prevádzkovej schopnosti jednotiek a veliacich a riadiacich štruktúr.
9. EÚ, na *ad hoc* základe, zvažuje v náležitom čase začatie tam, kde existuje pridaná hodnota, programov na zvýšenie kapacity v jej vlastnom mene, samostatne alebo v spojení s programami otvorenými jednotlivými členskými štátmi. Takáto činnosť môže siahať od pozorovacích misií v malom rozsahu počas cvičení na udržiavanie mieru po zložitejšie programy výcviku.

Článok 7

Členské štáty ďalej uskutočňujú restriktívnu politiku s ohľadom na vývozy zbraní a v plnom rozsahu uplatňujú Kódex správania sa EÚ pri vývozech zbraní z roku 1998. S vedomím, že dostupnosť a zhromažďovanie zbraní presahujúce oprávnené bezpečnostné potreby, môže byť faktorom prispievajúcim k nestabilite, a že kontrola nezákonného dovozu zbraní je dôležitým príspevom k zmierneniu napätia a k procesom zmierenia, členské štáty a Komisia:

- spolupracujú pri presadzovaní medzinárodného dodržiavania embarga na vývoz zbraní a ostatných príslušných rozhodnutí Bezpečnostnej rady OSN a podporujú iniciatívy na účinné zavádzanie takých opatrení,
- ďalej podporujú a aktívne rešpektujú regionálne iniciatívy prispievajúce k predchádzaniu a boju proti nezákonnému dovozu zbraní,

- spolupracujú, aby povzbudili pridružené krajiny, aby dodržiavali zásady a opatrenia prijaté EÚ. EÚ ďalej zvažuje podporu afrického úsilia zlepšiť kontrolu výroby zbraní, dovozu a vývozu a podporu kontroly alebo eliminácie nadbytku malých zbraní, ako aj podporu afrického úsilia riešiť problémy, ktoré sa týkajú malých zbraní v súlade s jednotnou akciou 2002/589/SZBP z 12. júla 2002 o príspevku Európskej únie k boju proti destabilizačnému akumulovaniu a rozširovaniu ručných zbraní a ľahkých zbraní ⁽¹⁾,
- pokračujú v podpore akčného programu OSN o nezákonnom obchodovaní s ručnými zbraňami a ľahkými zbraňami vo všetkých jeho aspektoch, ako aj rokovanií protokolu proti nezákonnej výrobe a dovozu strelných zbraní, ich častí a súčastí a súčiastok a streliva dopĺňajúcich Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, ktorý bol prijatý Valným zhromaždením OSN dňa 31. mája 2001.

Článok 8

S vedomím významu hospodárskych faktorov v konfliktoch v Afrike, ako aj potenciálu diplomatických a hospodárskych opatrení na predchádzanie a riešenie násilných konfliktov:

1. EÚ:

- sa snaží zamerať na hospodárske faktory, ktoré podporujú konflikty,
- sa snaží podporovať ďalšiu integráciu Afriky do svetového hospodárstva a podporovať aj prístup k výhodám a príležitostiam, ktoré z toho vyplývajú medzi spoločnosťami,
- podporuje hospodársku a politickú spoluprácu, ako napríklad regionálne stabilizačné dohody, na posilnenie vzťahov medzi stranami ako preventívne opatrenie a opatrenie na budovanie mieru po konflikte,
- sa usiluje zabezpečiť, aby regionálne integračné opatrenia, v rámci politického kontextu tvoriaceho bezpečnostné siete pre zraniteľné skupiny, podporovali predchádzanie a riešenie konfliktov;

2. EÚ tiež:

- spolupracuje v presadzovaní univerzálneho dodržiavania embarga týkajúceho sa nezákonného využívania a obchodovania s cennými komoditami a ostatných príslušných rozhodnutí Bezpečnostnej rady OSN a podporuje iniciatívy na účinné zavádzanie takých opatrení,

- aktívne hľadá prostriedky na potlačenie nezákonného využívania prírodných zdrojov, ktoré prispievajú k vypuknutiu, stupňovaniu a trvaníu násilných konfliktov,
- v prípade, že je to vhodné, používa reštriktívne opatrenia vrátane hospodárskych a finančných sankcií, namierených proti aktérom, ktorí majú prospech z násilných konfliktov a ktorí ich vyvolávajú. V tejto súvislosti existuje potreba ďalej uvažovať o úlohe (pozitívnej alebo negatívnej), ktorú by mal zohrať súkromný sektor v oblasti predchádzania a riešenia konfliktov.

Článok 9

Počas jednotlivých fáz cyklu konfliktu EÚ:

- hodnotí dôležitú úlohu, ktorú môžu zohrávať „neštátni aktéri“ buď pri podporovaní konfliktov, alebo jeho riešení alebo predchádzaní. V každom prípade je potrebné objasniť ich úlohu a pozitívny príspevok, ktorý môžu priniesť,
- podporuje uplatňovanie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti, prostredníctvom zabezpečenia, že perspektíva rovnosti pohlaví formuje plánovanie, zavádzanie a hodnotenie dosahu konfliktu, potrieb rôznych aktérov v konflikte a úroveň a povahu účasti na rozhodovaní pri predchádzaní, riadení a riešení konfliktov, vrátane mierových procesov a rokovanií,
- účinne a komplexne sa zameriava na krátkodobý, strednodobý a dlhodobý dosah ozbrojeného konfliktu na deti, využívajúc množstvo nástrojov, ktoré má k dispozícii, a budujúc na minulých a v súčasnosti prebiehajúcich činnostiach, v súlade s usmerneniami EÚ o deťoch a ozbrojenom konflikte. Tiež sa snaží vplývať na aktérov z tretích krajín (vlády, ako aj neštátni aktéri vrátane ozbrojených skupín), aby prijali účinné opatrenia na ochranu práv detí postihnutých ozbrojeným konfliktom.

Článok 10

S cieľom odzrkadliť potrebu sústrediť sa na konflikt aj potom, ako sa stal menej akútny, a s cieľom prispieť k ucelenejšiemu a systematickejšiemu prístupu k povojnovej situácii v Afrike, EÚ:

- je pripravená podporiť reformu bezpečnostného sektora v rámci demokratických zásad, dodržiavania ľudských práv, reformu právneho štátu a dobrej správy vecí verejných, najmä v krajinách v procese transformácie z násilného konfliktu na udržateľný mier,
- pokračuje a konsoliduje svoju podporu riešenia problémov destabilizujúceho nahromadenie a nekontrolovaného šírenia ručných zbraní,

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 191, 19.7.2002, s. 1.

- zvyšuje podporu odzbrojenia a udržateľnej reintegrácie demobilizovaných bývalých bojovníkov s osobitnou pozornosťou na potreby založené na pohlaví a potreby detí najatých na účasť vo vojenských aktivitách,
- zvyšuje pomoc pri odstraňovaní existujúcich pozemných mín, ako aj šíri povedomie o mínach a povzbudzuje rozvoj afrických kapacít na odminovanie,
- pokračuje v podpore činností zameraných na uľahčenie reintegrácie vykorieneného obyvateľstva v situáciách po konflikte, berúc do úvahy príslušné usmernenia o vnútornom premiestnení zástupcu generálneho tajomníka OSN,
- povzbudzuje zmierenie a podporuje obnovu potrebnú na to, aby umožnila krajinám, v ktorých sa konflikt urovnal, opätovne uskutočňovať politiky pre dlhodobý rozvoj,
- v súlade so spoločnou pozíciou 2003/444/SZBP Rady zo 16. júna 2003 o Medzinárodnom súdnom dvore⁽¹⁾ zdôrazňuje v jej politickom dialógu s africkými partnermi svoj pevný záväzok podporovať Medzinárodný súdny dvor a jeho postavenie s ohľadom na bilaterálne dohody o nepodriadení sa, ktoré navrhujú Spojené štáty.

Článok 11

S ohľadom na to, že oblasťou, na ktorú je v Afrike osobitne zameraná pozornosť, je vzťah medzi radikalizáciou náboženských skupín a ich náchylnosťou nechať sa najať na terorizmus, EÚ prehodnotí možnú spoluprácu na štátnej a regionálnej úrovni v tejto oblasti, navrhujúc cesty, využívajúc množstvo nástrojov, na riešenie tohto problému v perspektíve predchádzania konfliktom a budovania mieru. V tejto súvislosti EÚ pamätá na spoločné vyhlásenie o terorizme prijaté Konferenciou ministrov EÚ a Afriky v Bruseli (11. októbra 2001), ako aj na spoločné vyhlásenie o terorizme prijaté Konferenciou ministrov z Ouagadougou (28. novembra 2002).

Článok 12

S ohľadom na závažnosť HIV/AIDS a rozsah epidémie na africkom kontinente EÚ zabezpečí, aby riešenie HIV/AIDS bolo

integrovanou súčasťou stratégií EÚ na predchádzanie a zmiernenie konfliktov. V tejto súvislosti pomoc na podporu mierových operácií zabezpečí prvky povedomia a odborného vzdelávania a prípravy na predchádzanie HIV/AIDS.

Článok 13

Rada berie na vedomie, že Komisia má v úmysle zamerať svoju činnosť na dosiahnutie cieľov a priorít tejto spoločnej pozície tam, kde je vhodné prostredníctvom zodpovedajúcich opatrení spoločenstva.

Článok 14

Na základe správy predsedníctva, spolu s generálnym tajomníkom/vysokým splnomocnencom a Komisiou, sa táto spoločná pozícia a jej vykonávanie každoročne reviduje a podľa potreby zmení a doplní.

Článok 15

Spoločná pozícia 2001/374/SZBP sa týmto zrušuje.

Článok 16

Táto spoločná pozícia nadobúda účinnosť dňom jej prijatia.

Článok 17

Táto spoločná pozícia sa uverejní v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

V Bruseli 26. januára 2004

Za Radu

Predseda

B. COWEN

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 150, 18.6.2003, s. 67.